

Hidastajien tunnistamis- ja ratkaisutyökalu

Psykososiaalisten menetelmien käyttöönottoa tukevat toimenpiteet riippuvat siitä, millaisia käyttöönottoa hidastavia tekijöitä tunnistetaan. Tämä työkalu on tarkoitettu tunnistamaan hidastajia ja etsimään niihin ratkaisuja eli toimenpiteitä, joilla käyttöönottoa voidaan edistää. Alla olevassa taulukossa on koottuna esimerkkejä hidastajista ja toimenpiteistä. On kuitenkin hyvä huomata, ettei lista ole kaikenkattava.

Taulukossa kuvatut käyttäytymisen muutoksen osatekijät pohjautuvat COM-B-malliin, joka kuvaa käyttäytymiseen vaikuttavia asioita. Lue lisää COM-B-mallista käyttöönoton nettisivujen (itla.fi/implementointi) Käyttöönoton johtaminen -osiosta.

Käyttäytymisen muutosta tukevat osatekijät	Esimerkkejä käyttöönoton hidastajista	Esimerkkejä käyttöönottoa tukevista toimenpiteistä
Osaaminen Työntekijöillä on riittävästi tietoa, valmiuksia ja osaamista menetelmän käyttämiseen. Myös yhteistyökumppanit osaavat ohjata asiakkaan menetelmän piiriin. Tukitoimet riippuvat lähtötilanteesta ja olemassa olevasta, menetelmän käyttöä tukevasta osaamisesta.	- Työntekijältä puuttuu tietoa käyttöönoton perusteista tai menetelmän käytöstä ja hyödyistä. - Esihenkilöillä ei ole riittävästi tietoa käyttöönotettavasta menetelmästä. - Menetelmästä hyötyviä asiakkaita ei tunnisteta tai he eivät ohjautu työntekijälle.	- Kerrotaan kaikille menetelmän käyttöönoton perustelut, tarve, pääperiaatteet ja tavoitteet. - Järjestetään menetelmäkoulutus ja -ohjaus sekä tarvittavat lisä- ja täydennyskoulutukset, joissa menetelmän käyttöä voi harjoitella. - Perehdytetään esihenkilöt menetelmän käyttöönottosuunnitelmaan. - Laaditaan selkeä ohjeistus siitä, miten oikeat asiakkaat tunnistetaan ja miten he ohjautuvat menetelmään koulutettujen työntekijöiden asiakkaiksi. Varmistetaan, että ohjeistus on kaikilla saatavilla.
Motivaatio Menetelmän käyttöönoton perusteiden ja tavoiteltujen muutosten tulee olla ymmärrettäviä ja konkreettisia, jotta työntekijät sitoutuvat muutokseen. Motivaatiota voidaan tukea paitsi suoraan erilaisin motivointikeinoin myös välillisesti vahvistamalla osaamista ja käyttömahdollisuuksia. Motivaatio usein kasvaa, kun toivotusta käyttäytymisestä tulee helpompaa.	- Työntekijä ei tiedä, miksi menetelmä otetaan käyttöön ja millaisia hyötyjä siitä on odotettavissa. - Työntekijät kokevat, ettei heitä ole kuultu menetelmän käyttöönotossa. - Työntekijät eivät usko kykuihinsä käyttää menetelmää oikein/hyvin. - Menetelmän käyttöä ei koeta omaan ammatilliseen rooliin sopivaksi.	- Keskustellaan riittävästi työntekijöiden kanssa menetelmän käyttöönoton perusteista, tavoitteista ja koetuista tai tavoitelluista hyödyistä. - Yhteisellä keskustelulla ja suunnittelulla vahvistetaan kokemusta siitä, että menetelmän käyttöönotto on yhteinen asia, sen toteutuksessa ja hankaluuksien ratkaisemisessa kaikki ovat tärkeitä ja kaikkien ammattitaitoa arvostetaan. - Järjestetään ohjausta tai vertaiskeskusteluja menetelmän käytöstä, jotta työntekijöiden luottamus osaamisestaan vahvistuu.
Käyttömahdollisuudet Työntekijällä on mahdollisuus käyttää uutta menetelmää osana työtään. Huomioi, että menetelmän käyttöä tukevat toimintatavat voivat olla sosiaalisia, kuten vuorovaikutussuhteet, tai ne voivat liittyä konkreettisiin työskentelyedellytyksiin, kuten työtiloihin tai -välineisiin.	- Menetelmän opettelemiselle ja käytölle on hankala järjestää aikaa kalenterista. - Menetelmän käyttö edellyttää esimerkiksi työvälineitä tai -tiloja, joita ei ole käytössä. - Työyhteisön ilmapiiri ei tue menetelmän käyttöönottoa.	- Varmistetaan, että työntekijä voi järjestää aikaa menetelmän oppimiseen ja käyttämiseen. Esihenkilö tukee tätä työajan käyttöön liittyvillä ohjeilla. - Huolehditaan, että työntekijällä on tarvittavat välineet (esim. käsikirja, toimitilat, tekniset työvälineet) menetelmän käyttämiseen. - Esihenkilö ja työntekijät keskustelevat menetelmän käyttöön liittyvistä asioista säännöllisesti ja pulmakohia ratkotaan yhdessä.

Taulukko hidastajien tunnistamiseen ja toimenpiteiden suunnitteluun

Kirjatkaa taulukkoon tunnistettuja käyttöönoton hidastajia ja mieltikää, mihin käyttäytymisen muutosta tukevaan osatekijään ne liittyvät (ks. edellinen taulukko). Osatekijöiden määrittäminen auttaa suunnittelemaan niihin kohdistuvia toimenpiteitä. Kirjatkaa suunnitellun toimenpiteen lisäksi ylös myös sen toteuttamisesta vastuussa oleva henkilö tai työryhmä.

Käyttöönoton hidastaja	Käyttäytymisen muutoksen osatekijä, johon hidastaja liittyy (O=osaaminen, K=käyttömahdollisuudet, M= motivaatio)	Toimenpide ja vastuu sen toteuttamisesta